

Arbetslivskommissionen för turismbranschen, lägesbild 2020-2021

Arbetslivskommissionen för turismbranschen har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet i examina inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom sitt eget område inom yrkesutbildningen (statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För denna uppgift har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppföljnings-, bedömnings- och responsinformation bland annat från utbildningsförvaltningens statistik-, styrnings- och regleringstjänst samt den nationella informationsresursen KOSKI.

Prestationsuppgifter från 2020 blev tillgängliga för kommissionerna våren 2021. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna gjort i KOSKI-data efter denna tidpunkt syns inte i denna lägesbild. Detsamma gäller statistiska uppgifter om antalet prestationer år 2021, som plockades från KOSKI-databasen i början av 2022. De granskade prestationsantalen publiceras senare i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst på webbplatsen Vipunen.fi.

De uppgifter som används i lägesbilden har plockats direkt ur KOSKI-databasen i den form som läroanstalterna har anmält dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Av tekniska skäl har exempelvis inte alla uppgifter som registrerats i läroanstalternas egna studieförvaltningssystem överförts korrekt till KOSKI-databasen, och uppgifterna statistikförs då under "ingen uppgift"/"inte anmält".

Som källmaterial har man exempelvis använt rapporter från kommissionernas besök, rättelseyrkanden och utlåtanden.

Antal avlagda examina och examensdelar

Avläggande av examina och examensdelar	2020		2021	
	hel examen	examensdel	hel examen	examensdel
Grundexamen inom turismbranschen	663	3 443	637	3 888
Kompetensområdet för turismservice	325		347	
Kompetensområdet för försäljning av resetjänster	86		72	
Kompetensområdet för in kvarteringstjänster	160		232	
Kompetensområdet försäljning av turismservice och informationstjänst	103		21	
Tom	7		1	
Yrkesexamen i turismservice	63	254	84	335
Yrkesexamen i guideservice	81	266	54	256
Totalt	808	6 444	776	4 479

* Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter. Avläggandet av examensdelar omfattar inte examensdelar som registrerats som lokala. Examina som är i en övergångsperiod syns inte i tabellen och ingår inte i antalet i tabellen.

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Antalet examensdelar ökar något. Det har funnit platser för lärande i arbete och yrkesprov för studerande när personal har varit permitterad och uppsagd. Den regionala variationen är stor inom turismbranschen. Eventuellt har examensdelar avlagts i större utsträckning även på grund av coronan/nätstudier.

Avläggandet av examensdelar för arbetslivets behov torde öka ytterligare.

I yrkesexamen i guideservice ses en tydlig nedgång, men i yrkesexamen i turismservice har prestationsantalet däremot ökat. Behovet av guideservice har minskat (coronan och det allmänna läget).

Examina och/eller kompetensområden inom examina som avläggs marginellt

Yrkesexamen i guideservice: på grund av coronan kunde inte alla examensdelar avläggas.

Grundexamen inom turismbranschen: Examensdelar inom kompetensområdet försäljning av turismservice och informationstjänst har endast avlagts i liten utsträckning.

Anordnande av examina

Aktiva utbildningsanordnare/anordnartillstånd

Examen	Tillstånd för anordnande	Aktiva anordnare 20–21
Grundexamen inom turismbranschen	64	38
Yrkesexamen i guideservice	32	18
Yrkesexamen i turismservice	16	9

* aktiviteten fastställs utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten har registrerat avläggande av examina eller examensdelar enligt de KOSKI-data som lämnats till kommissionen 2020 eller 2021. Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter.

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Antalet anordnartillstånd har ökat med tre jämfört med lägesbilden 2018–2019 (yrkesexamen i turismservice +2, yrkesexamen i guideservice +1).

Antalet aktiva anordnare har också för alla examina ökat jämfört med den förra lägesbilden.

Fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

För grundexamen inom turismbranschen såg man år 2020 en tydligare skillnad mellan utbildningsanordnarna när det gällde de stora utbildningsanordnarna (huvudstadsregionen). År 2021 är situationen jämnare, då antalet avlagda examina har ökat även i de andra stora städerna. Antalet avlagda examina hos de små utbildningsanordnarna har förblivit ungefär detsamma.

Yrkesexamen i guideservice: fördelades sig år 2021 jämnare mellan olika utbildningsanordnare, men aktörerna var färre än föregående år.

Yrkesexamen i turismservice: fördelade sig år 2021 jämnare mellan olika utbildningsanordnare, och även nya aktörer jämfört med år 2020.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

De små utbildningsanordnarna är geografiskt utspridda. Många små aktörer finns i områden som är betydande för turismen. Utbildningsanordnarna bör inom sina områden stärka turismutbildningens betydelse för områdets attraktivitet, även om många av dessa områden lider av befolkningsminskning.

Antal avlagda examina på svenska (knutna till arbetslivet inom sina områden, som har stannat upp på grund av coronan, t.ex. fartyg):

år 2021	13
år 2020	25

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov

Grundexamen inom turismbranschen: Antalet yrkesprov som utförs på arbetsplatser har ökat (år 2020 38,8 % och år 2021 66,9 %), vilket är mycket bra. Samtidigt har "ingen uppgift"-andelen minskat märkbart (år 2020 50 %, år 2021 9,7 %). 2021 gjordes lite fler yrkesprov på läroanstalter jämfört med 2020. Det här beror på att "ingen uppgift"-andelen har överförs till de faktiska platserna för avläggandet.

Yrkesexamen i turismservice: antalet yrkesprov avlagda på läroanstalter har ökat något, men detta kan förklaras av att "ingen uppgift"-andelen minskat jämfört med år 2020.

Yrkesexamen i guideservice: Antalet yrkesprov som utförs på arbetsplatser har ökat (år 2020 13,2 % och år 2021 46,9 %), vilket är mycket bra. 2021 gjordes lite färre yrkesprov på läroanstalter jämfört med 2020.

Utbildningsanordnarna har utvecklat sina system och informationen styrs bättre/rätt (KOSKI-tjänsten). Man hoppas att antalet yrkesprov på arbetsplatser ska öka ytterligare när vi återgår till normalare tider. Det råder brist på arbetskraft inom branschen, vilket säkert ökar antalet utbildningsavtal och läroavtal inom nästan alla områden. Detta främjar också avläggandet av yrkesprov i verkliga arbetsmiljöer.

Medeltal för yrkesprov i studeranderespondens inom yrkesutbildningen (avslutande enkät)

Grundexamen inom turismbranschen: medeltal 4,5 / respondenter 568

Yrkesexamen i turismservice: medeltal 4,6 / respondenter 96

Yrkesexamen i guideservice: medeltal 4,6 / respondenter 77

* Bedömningsskala 1–5, där (5) betyder helt av samma åsikt, (4) delvis av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) delvis av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt

Allmänna reflektioner om arbetslivsresponsen (enkäten för arbetsplatshandledare) sammantaget

Grundexamen inom turismbranschen: medeltal 4,4

Yrkesexamen i turismservice: medeltal 4,4

Utbildningsanordnaren har ett stort ansvar för att enkäterna för arbetsplatshandledare/arbetsplatsenkäterna styrs rätt.

Svarsfrekvensen är låg. Är responsen till nytta, och i så fall för vem? Antalet respondenter är litet och arbetsplatserna belastas.

Reflektioner

Förverkligande av tvåpartsbedömning i bedömningen av kunnande

Förverkligandet av tvåpartsbedömning i grundexamen har fått upp till 61,2 % (36,4 % år 2020). I yrkesexamen har andelen tvåpartsbedömning varit hög, även om man kan se en liten nedgång år 2021. Även i dessa siffror kan man se att "ingen uppgift"-andelen har minskat betydligt sedan år 2020 (49,8 % -> 13,1 %).

Bedömningarna av endast representanter för undervisningen/utbildningsanordnaren har inom grundexamen ökat med nästan hälften (10,9 % -> 22,1%). Detta torde förklaras av möjligheten till yrkesprov på läroanstalter (fram till 31.7.2022). Även när yrkesprov utförs på läroanstalter ska man se till att tvåpartsbedömning förverkligas.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

Platser för yrkesprov har inte varit tillgängliga.

Generaliseringar gällande rättelseyrkanden

Kommissionen har fått in ett rättelseyrkande under åren 2020 och 2021. Man kan inte göra några generaliseringar utifrån detta.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Arbetslivskommissionen har fått in tre begäranden om utlåtanden från ministeriet om planer för bedömning av kunnande. Kommissionen har gett positiva utlåtanden om alla dessa.

Arbetslivskommissionen har inte gjort besök åren 2020 och 2021, så den har inga erfarenheter av situationen gällande planer för bedömning av kunnande.

God praxis

Användning av digitala färdigheter (yrkesprov, bedömningar, blanketter etc.)

Gemensamma examensdelar och deras delområden

- Ökad integration
- Ämnena i de gemensamma examensdelarna tar för mycket av de studerandes uppmärksamhet på bekostnad av yrkeskompetensen, i synnerhet när det gäller studerande som har främmande språk som modersmål eller behöver särskilt stöd.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet

Yrkesskicklighetskraven och kriterierna i yrkesexamina motsvarar arbetslivets behov väl. I yrkesexamen lyfts avsaknaden av en examensbeteckning ofta fram för de studerandes del.

För grundexamens del inleddes ett reformarbete år 2022.

Förverkligande av valfrihet i avläggandet av examina

Förverkligas väl för yrkesexamina. Profilerings av utbildningsanordnarna utifrån område och kompetens? Valfriheten i grundexamen förverkligas också ganska väl. I examensbetyget bör man bättre än i nuläget beakta valfriheten mellan olika examina.

Behov av tilläggsanvisningar gällande yrkesskicklighetskraven för examensdelar eller sätt att påvisa yrkesskicklighet

Tydligt för yrkesexaminans del, inget att anmärka.

För grundexamens del önskas tydligare och konkretare yrkesskicklighetkrav.

Erfarenheter av examensgrundernas funktion

Fördelningen av kompetenspoäng i yrkesexamen: den obligatoriska delen för arbete inom kundbetjäning på 50 kp är ganska stor och ganska enkel i fråga om kravnivå, ger inte tillräcklig möjlighet att välja valbara i större utsträckning. 50 kp är en stor del av en examen på 150 kp. Kundbetjäning är ganska enkelt för den som avlägger yrkesexamen, och kompetenspoäng kunde flyttas till valbara examensdelar.

För grundexamens del fördelningen av kompetenspoäng/examensdelarnas kravnivå vs möjlighet att avlägga examensdelar i arbetslivet (marknadsföringskommunikation och produktifiering). Reformarbete pågår.